

LUNDS UNIVERSITET

Institutionen för kommunikation och medier

Skolattacken i Trollhättan

- En kritisk diskursanalys av SVT och Expressens rapportering

Författare: Diana Sarbast & Hanna Rading

Handledare: Per Möller

Examinator: Sophie Elsässer

Mkv22:4: Höstterminen 2015

Abstract

Syftet med uppsatsen är att kritiskt granska hur svensk media har rapporterat om den rasistiska skolattack som skedde den 22:a oktober år 2015 där tre personer gick bort och en person blev allvarligt skadad på Kronans skola i Trollhättan. Vi har valt att analysera artiklar från SVT, en Public service kanal, och Expressen, en kommersiell kanal, för att få en större förståelse för de likheter och skillnader som kan återfinnas i materialet. Studien är baserad på den socialkonstruktivistiska metoden och Norman Faircloughs kritiska diskursanalys för att undersöka hur media, genom språk, har möjligheten att konstruera vår verklighet och skapa diskurser. Stuart Allans teori om Wedom/Theydom och teorierna om hegemoni och konsensus kommer att användas för att belysa den makt media har att välja vad och vem som inkluderas i nyheterna. Huvudfrågorna är hur SVT och Expressen har rapporterat om skolattacken med tyngdpunkt på förövare, offer, skolmiljö och staden Trollhättan samt hur ett "vi och dem" perspektiv kommer till uttryck i artiklarna. Resultatet av undersökningen påvisar bland annat att det finns en antydning till en vithetsnorm och att det finns en inbäddad rasism i val av ord och formuleringar i artiklarna vilket upprätthåller, neutraliserar och reproducerar en dikotomi mellan "vi" och "dem".

Nyckelord: *diskurs, hegemoni, konsensus, förövare, offer, skolmiljö, Trollhättan*

Innehållsförteckning

Abstract

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Diskussion kring beskrivningen av skolattacken	3
1.3 Problemformulering, syfte och frågeställningar	3
2. Teori	4
2.1 Hegemoni	4
2.2 Konsensus	6
2.3 “Vi och dem” perspektiv i medier	6
3. Metod	7
3.1 Socialkonstruktivism	7
3.2 Diskursanalys	8
3.3 Kritik mot vald metod	9
3.4 Urval, avgränsning och tillvägagångssätt	9
4. Forskningsläge	11
5. Analys	13
5.1 Förövaren	14
5.2 Offren	17
5.3 Skolmiljön	18
5.4 Staden Trollhättan	19
6. Slutdiskussion	22
6.1 Skillnad och likheter mellan SVT och Expressen	22
6.2 Faircloughs tredimensionella modell	24
6.3 Vi och Dem	25
6.4 Avslut	26
7. Förslag på framtida forskning	26
8. Referensförteckning	27

1. Inledning

Den 22:e oktober 2015 går Anton Lundin Pettersson till attack på Kronans skola i Trollhättan. Den 21-åriga mannen är maskerad och utrustad med stickvapen. Flera människor skadas i skolattacken och två personer dör. Händelsen har fått mycket uppmärksamhet och har tagit stor plats i medierna under hösten (Dagens Nyheter 2015-10-22).

Medier kan tyckas ha ett ansvar att vara inkluderande och inte exkludera vissa grupper av människor i samhället via val av ämne och ordval samt vilka som får utrymme att tala. Mediernas ansvarighet kan enligt forskaren McQuail sammanfattas som ett ansvar för kvaliteten och konsekvenserna av publiceringar som görs (Karlsson & Strömbäck 2015: 118). Vår strävan är att öka kunskapen kring medias makt att påverka föreställningen kring förövare och offer men även hur skolmiljön och staden Trollhättan framställs. Syftet är att studera hur rapporteringen kring skolattacken i Trollhättan har sett ut och vilka formuleringar som har valts för att skildra attentatet. Media kan betraktas som ett tredje maktcentra i Sverige och har på så sätt möjlighet att konstruera verkligheten och upprätthålla normer, värderingar och strukturer.

För att studera medieskildringen kring skolattacken med fokus på förövare, offer, skolmiljön och staden Trollhättan har vi valt att titta på public service kanalen SVT och den kommersiella tidningen Expressen.

1.1 Bakgrund

Skolattacken ägde rum på grundskolan Kronan i stadsdelen Kronogården i Trollhättan. På förmiddagen den 22:e oktober 2015 fick polisen larm om att en maskerad man går runt på skolan med svärd. Lundin Pettersson var iklädd mask och svarta kläder och var beväpnad med flera stickvapen. Till en början uppfattades det som ett skämt, det var elever som ville ta kort med den utklädda mannen och känna på svärdet. Den 21-åriga Lundin Pettersson attackerade personal och elever på skolan. Flera skadades och två människor dog av attacken - en tonårig elev och en 20-årig elevassistent. Lundin Pettersson dog på sjukhuset efter att ha blivit skjuten av polis på plats (Dagens Nyheter 2015-10-22).

Det är betydelsefullt att ha kunskap om begreppen hatbrott och terrorism då det råder delade meningar i media huruvida Lundin Petterssons död ska beskrivas som hatbrott eller terrorism. SÄPO har dock klassificerat skolattacken som ett hatbrott och därför är det polisen som har hand om utredningen. Anledningen till att det inte klassificeras som ett terrorbrott är för att man inte kan visa ett syfte att injaga fruktan (Omni 2015-10-23). En redogörelse av

dess två begrepp bör göras för att öka förståelsen för ämnet då vi ska titta på hur begreppen framkommer i materialet och hur SVT samt Expressen benämner brottet.

Hatbrott

Hatbrott beskrivs som ett angrepp mot mänskliga rättigheter då det strider mot principen om alla människors lika värde. Hatbrott inkluderar brotten hets mot folkgrupp och olaga diskriminering men även andra brott där ett motiv för brottet har varit att kränka en individ, en folkgrupp etc. utifrån ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet. Det definieras utifrån gärningsmannens motiv och det räcker med att gärningsmannen endast antar att man har någon av egenskaperna (Polisen 2015-01-21).

Terrorism

Det finns ingen entydig definition av vad terrorism är vilket gör att varje land definierar terrorism olika beroende på sina egna nationella intressen. Inom EU finns det dock en gemensam definition som medlemsländerna har enats om vilket också ingår inom svensk lagstiftning. Lagen om straff för terroristbrott definierar det som ett våldsdåd som allvarligt kan skada ett samhälle om det syftar till att:

1. Injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller befolkningsgrupp.
2. Tvinga offentliga organ eller en mellanstatlig organisation att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd.
3. Destabilisera eller förstöra grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturer (Säkerhetspolitik 2015-11-23).

Rasism

Rasism är ett omtalat uttryck och definieras på många olika sätt. I boken ”Racism a very short introduction” diskuterar Rattansi begreppet. Han menar på att rasism ursprungligen främst handlade om biologiska skillnader, det vill säga ansiktsdrag, hudfärg och etnicitet. Idag talas det om en kulturell rasism, där de kulturella skillnaderna står i fokus snarare än de biologiska. Begreppet har utvidgats på senare år och grundar sig i en tanke om att människor inte har lika värde. Särbehandlingen av människor kan handla både om ett sätt att tänka men även ett sätt att bete sig mot andra (Rattansi 2007: 7-9).

1.2 Diskussion kring beskrivningen av skolattacken

I ett öppet brev har Afrosvenskarnas riksförbund tillsammans med 13 andra organisationer riktat kritik mot SVT och dess VD, Hanna Stjärne, på grund av SVT:s rapportering om attentatet i Trollhättan. Brevet är en protest mot en rasistisk rapportering vilket exemplifieras via Rapports reporter, Ann Wollners, intervju med informationschefen för Trollhättans kommun. ”Det är en extremt segregerad skola med få svenska barn” sa hon och beskrivningen av skolbarnen som icke-svenska har fortsatt konsekvent i rapporteringen kring denna händelse (Afrosvenskarnas riksförbund 2015-10-25).

SVT Nyheters divisionschef, Ann Lagercrantz, menar att språket kan vara exkluderande då det finns beskrivningar som upprätthåller ett ”vi och dem”. Därmed måste SVT kunna skapa trygghet även i kaotiska situationer med inkluderande formuleringar. Hon anser att ordval är viktigt, speciellt i ett samhälle där det finns en ”hatisk förvriden retorik” som strävar efter att skapa ett ”vi och dem”, och förklarar att åtgärder ska göras för att SVT ska kunna skildra hela Sverige och skapa ett ”oss” (Afrosvenskarnas riksförbund 2015-10-26).

En central punkt för debatten kring medieskildringen är hur brottet ska definieras. Hatbrottsforskaren David Brax menar att SÄPO har uteslutit att det kan vara ett hatbrott *samtidigt* som det kan vara ett terrorbrott. Anledningen till att han benämner det annorlunda än SÄPO är att skolor är samhällseliga intuitioner och ett hot mot skolor är därmed ett hot mot demokratin såväl som mot den nationella säkerheten (Sydsvenskan 2015-10-26).

Bekräftat är att Lundin Pettersson hade rasistiska motiv när han utförde dådet. Vi ska undersöka hur medieskildringen har sett ut och om det finns utslag av rasism samt vilka begrepp som används för att definiera brottet på SVT och Expressen.

1.3 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Denna studie ämnar kritiskt granska hur nyhetsrapporteringen kring skolattacken i Trollhättan har sett ut inom svensk media. Det är intressant att studera hur ett mord utfört av en ”flergenerations-svensk” framställs, om han blir lindrigare behandlad och vilka egenskaper som tillskrivs. Diskursen kring förövaren blir betydelsefull att undersöka för att se hur SVT och Expressen speglar konstruktionen av svenskhet. Genom att studera detta fall får vi kunskap hur och om ett etniskt grundat ”vi och dem” konstrueras i medierna. En jämförande analys kommer att göras mellan SVT, en public service kanal, och Expressen, en kommersiell kanal. Syftet är att undersöka de underliggande diskurserna kring förövaren, offren, skolmiljön och staden Trollhättan eftersom vi vill titta på mediernas representation ur olika perspektiv. De valda kategorierna är intressanta att studera för att få en djupare förståelse och

en mer nyanserad bild kring rapporteringen om skolattacken. Vi vill analysera hur händelsen har framställs i media samt vilka likheter och skillnader som återfinns i materialet.

Utgångspunkten för analysen är följande frågeställningar:

- Hur beskrivs skolattacken av SVT och Expressen, med tyngdpunkt på förövare, offer, skolmiljön och staden Trollhättan?
- Hur behandlas skolattacken i medierna utifrån ett ”vi och dem”-perspektiv?

2. Teori

Valet av perspektiv och frågeställningar är teoristyrkt och kommer att prägla hela det analytiska arbetet. Teorier skapar nya synvinklar att undersöka samhället på (Ehn & Löfgren 2010: 11). De valda teorierna för uppsatsen ger olika sätt att tolka materialet (Ehn & Löfgren 2010:12). Stuart Allans teori om konstruktionen av “Wedom/Theydom” inom media kommer vara utgångspunkten i denna uppsats då teorin behandlar spänningen mellan “vi” och “dem” och hur det kan komma till uttryck i nyhetsförmedlingen. Detta ska undersökas i kombination med teorier om hegemoni då begreppet är centralt för att belysa mediernas roll och de hegemoniska strukturer som finns. Även konsensusbegreppet är viktigt att utgå ifrån för att se om det finns en tyst överenskommelse inom den svenska nyhetsrapporteringen. Begreppen går ihop men är också viktiga individuellt då varje begrepp hjälper oss att belysa olika områden inom det valda ämnet. Begreppen är användbara för att titta på om och hur det konstrueras en dikotomi mellan olika grupper i samhället, hur och från vilken synvinkel artiklar skrivs och om det finns en rådande konsensus i hur rapporteringen hanteras.

2.1 Hegemoni

Antonio Gramsci (1971: 370-373) talar om “kulturell hegemoni” och menar att kulturell makt och ideologisk legitimitet är nödvändig för att få makt i samhället. Det kapitalistiska samhället upprätthålls inte endast av statens makt utan även genom kulturella och intellektuella institutioner i samhället. Gramsci betonade helt enkelt kulturens och det intellektuella inflytandet snarare än det ekonomiska. Gramsci ifrågasatte hur klassklyftorna i samhället kunde bibehållas så stabila och försökte skapa ett sätt för arbetarklassens maktövertagande i samhället. Genom att arbetarklassens kultur blev accepterad skulle den borgerliga kapitalistiska staten kunna bytas ut av ett socialistiskt samhälle (Gramsci 1971:504-507). Det är intressant att studera Gramscis kulturella synsätt på hegemoni då nyhetsmedier kan fungera som den kulturella institution som reproducerar och upprätthåller vithetsnormen och ett “vi och dem” tänkande i samhället.

Journalister kan tolkas inneha stor makt i samhället då de har möjlighet att formulera texter och budskap samt vad som hamnar på medieagendan utifrån den individuella journalistens synvinkel. Hegemonibegreppet blir därmed viktigt att utgå från för att understryka en central del i studien, det vill säga mediernas potentiella makt i samhället.

Allan (2010: 95) talar om journalistikens hegemoni och vad som avgör att en händelse blir just en nyhet samt hur nyheter värderas. Det finns en rad olika faktorer som är signifikanta för hur nyheter värderas eller vilka händelser som blir nyheter. Det kan exempelvis handla om att en nyhet är oväntad och uppseendeväckande. Allan menar att nyheter många gånger präglas av en kulturell närhet där en gemensam kultur bland journalister och nyhetspublik visar sig. Nyheter handlar oftast om ”människor som oss” medan människor som inte delar vår livsstil och kultur kommer i andra hand. Det här resulterar i att vissa grupper sällan kommer till tals. Nationer med större inflytande på publikens liv får större plats än nyheter som äger rum i exempelvis tredje världen. En nyhet har gärna en konflikt där det finns två sidor att belysa eftersom den typen av nyheter har god förutsättning för en intressant dramatisering. Nyheter värderas utifrån vilken grad av relevans de har och på vilka sätt de påverkar publikens liv och erfarenheter. Magkänsla och rådande konsensus styr vad som blir en nyhet och hur nyheten utformas. Allan menar att journalistikens makt över det skrivna ordet sällan utmanas eller ifrågasätts. Makthavare får allt som oftast ordet och den journalistiska hegemonin tar sig uttryck genom en gemensam västerländsk syn på världen (Allan 2010: 94-98).

I boken “Vithetens hegemoni” reflekterar Sara Ahmed över hur vithet kopplas till makt, över sin syn på rasism och hur rasistiska strukturer ändras och fungerar. Utifrån begreppet hegemoni tittar Ahmed på hur ojämlikheter fungerar på olika nivåer, hur institutioner i samhället skapar mer rum för vissa personer. Just vithet är centralt att utgå från i vår studie då dess position hör ihop med makt. Enligt Ahmed genomsyrar vithetens hegemoni det svenska samhället såväl som den svenska journalistiken. Ahmed lyfter fram viktiga delar kring begreppet som är intressant att utgå från i vår analys av svenska mediers hantering av nyheter. Hon menar att idén om vitheten som övermakt representerar en egen kategori och att vithet är mer osynligt för vita människor (Ahmed 2011: 53). Vidare intresserar hon sig för hur samhället påverkas när vita kroppar dominerar och menar på att “när vita kroppar speglas i varandra bekräftar de sin överlägsna position”. Vitheten blir världslig och begreppet är ett resultat av en rasifiering som sätter ramar för vad kroppar kan göra (Ahmed 2011: 207).

2.2 Konsensus

Stuart Hall (1995: 18) beskriver bland annat hur rasism lätt neutraliseras i vårt samhälle. Rasistiska uttalanden och åsikter förekommer hela tiden och när det görs över tid blir det tillslut accepterat och något självklart förekommande. Ett konstant matande av exempelvis rasistiska åsikter gör att de slutar vara åsikter och blir istället sanningar. Tillslut skapas en konsensus eller "den allmänna meningen" vilken bygger på en gemensam tyst överenskommelse om hur vi ser på världen. I media finns en självklar tanke om att "så här är det" men bakomliggande finns värderingar inbakade utan att vi märker det. Hall (1995: 20) talar om två typer av rasism: öppen rasism och inbäddad rasism. Öppen rasism menar Hall är öppet rasistiska uttalanden som finns i exempelvis högerextrema medier. Inbäddad rasism definierar han som en rasistisk syn på världen där det läggs fram som en självklarhet. Det kan handla om ett uttalande där det omedvetet finns värderingar bakom. Den så kallade "inbäddade rasismen" är vanligt förekommande och journalister riskerar att formulera sig rasistiskt i medierna. Det är intressant att utveckla Halls teori kring inbäddad rasism och titta på om den är förekommande i rapporteringen av skolattacken. Hur media väljer att rapportera om skolattacken speglar hur vår kultur ser ut och hur vi ser på världen.

2.3 "Vi och dem" perspektiv i medier

Allan (2010: 173) talar om begreppen "Wedom/Theydom" eller vi/dem. Med "wedom" menar han "de icke utsatta" och med "theydom" menar han "de utsatta". Teorin bygger på att man utgår från att vithetsnormen är standarden i samhället. Den vita mannen är idealet och allt annat ses som ett övertramp från det normala eller som en avvikelse. Omedvetet framställer journalister "vi här i västvärlden" ur en positiv synvinkel medan "dem" eller "de utsatta", exempelvis de med en annan hudfärg än vit, som hotfulla och fientliga. Genom att nyheter beskrivs från den vita mannens öga blir nyhetsrapporteringen vinklad och speglar enskilda journalisters underliggande åsikter. Eftersom medierna har starkt inflytande blir denna prägel kulturellt inpräntad och den verkliga rasdiskrimineringen förblir dold. Det här går i linje med Allans teori om att vithetsnormen präglar samhället.

I boken "Mörk magi i vita medier" resonerar Ylva Brune (1998: 13, 14) kring hur ett "vi och dem" tänkande kommer till uttryck inom journalistiken och hur vithetsnormen präglar journalistiken. När nyhetsmedier rapporterar om "dem" eller "de andra" blir dessa ofta sammankopplade med det som är våra egna rädslor. Ord som exempelvis "invandrare" har under lång tid associerats med något annorlunda och något som inte är "vi" i medier och hos

allmänheten. I texter som handlar om “dem” byggs det omedvetet in känslor av obehag inför det som kommer utifrån.

Brune menar på att det negativa, avvikande och våldsamma ligger i fokus när tidningarna rapporterar nyheter. Det här gör i sin tur att maktförhållanden negligeras och rasismen får en framträdande roll i medierna (Brune 1998: 88). Det här gör att “vi och dem” tänkandet inom journalistiken reproduceras och normaliseras.

3. Metod

För att besvara uppsatsens syfte och frågeställning kommer den socialkonstruktivistiska metoden att tillämpas i kombination med Norman Faircloughs kritiska diskursanalys. Diskursanalys är en lämplig metod för att undersöka den diskursiva konstruktionen av svenskhet i media. Det är en av flera socialkonstruktionistiska angreppssätt (Jørgensen & Phillips 2000: 11). Svenskhet kan tolkas vara en social konstruktion, precis som språket. Då språket är någonting vi skapar tillsammans påverkar det även vår kunskap om verkligheten som en social konstruktion (Wennerberg 2010: 12).

3.1 Socialkonstruktivism

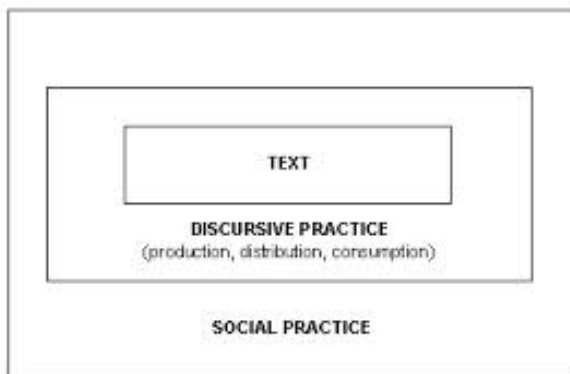
Wenneberg (2010: 10) menar att socialkonstruktivismen inte tar det direkta eller omedelbara för givet utan försöker hitta det som ligger bakom ytliga företeelser, det vill säga hur ett visst fenomen i samhället är påverkat av den omgivning vi lever i. Den sociala konstruktionen om vem som uppfattas som förövare, och vilka egenskaper som tillskrivs denne är en makt som journalister har. Det finns ett förgiventagande, eller konsensus, om hur en specifik nyhet rapporteras. Ett exempel på detta är hur och när man rapporterar om förorter eller bilden av vem som kan vara en terrorist. Medierna formar vår verklighet genom språket.

Sociala handlingar anses inte vara bestämda av naturen utan är socialt konstruerade. Ett argument för att stödja denna tes är att “sorgemönster” är olika beroende på kultur där man i vissa kulturer inte gråter alls utan endast skriker (Wenneberg 2010: 11). Vår reflektion av världen är en produkt av historiska och kulturella föreställningar om världen. Det skapas av människor och upprätthålls genom social interaktion. Den sociala världen skapas därmed socialt (Jørgensen & Phillips 2000:104). Så som vi uppfattar verkligheten är beroende av vårt perspektiv eller synvinkel (Wenneberg 2010: 13). Hur journalister uttrycker sig är således betydelsefullt för vår uppfattning om det som sker runt om kring oss och de kan ha makten att påverka vår föreställning kring exempelvis svenskhet och konstruktionen av “dem”, så olik “oss”.

3.2 Diskursanalys

Diskurs handlar om att språket är strukturerat i olika mönster och beskrivs som ett sätt att tala om och förstå världen. Diskursanalys är en analys av dessa mönster (Jørgensen & Phillips 2000: 7). Diskurser konstruerar sociala identiteter och relationer samt kunskap- och betydelsesystem. Exempel på diskursordningar är mediernas diskursordning (Jørgensen & Phillips 2000: 73). Språket är därmed avgörande då det konstituerar den sociala världen och om en förändring sker i diskursen så sker även en förändring i det sociala (Jørgensen & Phillips 2000: 16).

Faircloughs kritiska diskursanalys bidrar till en djupare förståelse för hur nyhetsdiskursen samspelar, förhandlar eller motverkar ideologier (Ekström & Larsson 2010: 356). Nyheter är diskurser då det utgör ett slags språk som har makten att forma den sociala verkligheten då den paketeras in på ett särskilt sätt (Ekström & Larsson 2010: 272). En analys av nyhetsdiskursens ideologi uppmärksammar implicita eller dolda meningar, opinioner och värderingar (Ekström & Larsson 2010: 274).

Ovanstående bild är Faircloughs tredimensionella modell. Det finns tre dimensioner:

“1) textens egenskaper (text), 2) de produktions- och konsumtionsprocesser som är förbundna med texten (diskursiv praktik) och 3) den bredare sociala praktik som den kommunikativa händelsen är en del av (social praktik)”. Modellen kommer att fungera som en analytisk ram för uppsatsen. Genom att studera texters egenskaper så framkommer diskurserna som förverkligas textuellt (Jørgensen & Phillips 2000: 87). När man analyserar diskursiv praktik är det fokus på hur texten är producerad och hur den konsumeras. Vårt material kan tolkas som en intertextuell kedja av “samma” texter i olika utformningar då artiklarna berör samma ämne och händelseförlopp (Jørgensen & Phillips 2000: 85). Slutligen sker en kontextualisering där de två innersta ramarna studeras i förhållande till den bredare sociala praktiken (Jørgensen & Phillips 2000: 90). Diskurser inom och mellan diskursordningar kallas för interdiskursivitet och hur texter bygger på andra texter betecknas som intertextualitet. Interdiskursivitet är

därmed en form av intertextualitet (Jørgensen & Phillips 2000: 77). Fairclough talar även om kritisk språkmedvetenhet “som ska ge människor insikt, dels i den diskursiva praktik som de deltar i när de använder språk och konsumerar texter, och dels i de sociala strukturer och maktrelationer som diskursiv praktik formas av och bidrar till att forma och förändra” (Jørgensen & Phillips 2000: 92).

3.3 Kritik mot vald metod

Det har framförts kritik mot diskursanalys som metod då Faircloughs tredimensionella modell inte är tillräckligt tydlig. Gränsen mellan diskursanalys och analys av den sociala praktiken samt mellan det diskursiva och icke diskursiva är inte så skarp. Det kan vara svårt att visa exakt “*var och hur* det icke-diskursiva påverkar och förändrar det diskursiva-och omvänt” (Jørgensen & Phillips 2000: 93). Trots det väljer vi ett kritiskt diskursanalytiskt tillvägagångssätt för att uppmärksamma svenska mediers utsnitt av världen. Genom att nå kunskap kring vilka diskurser som ingår i mediernas rapporteringar så kan vi även tolka verkligheten i Sverige, uppmärksamma det vi tar för givet och inse vilka grupper som framträder och vilka som exkluderas.

Kritik som kan framföras mot socialkonstruktivism är bland annat att det råder en viss begreppsförvirring och en icke entydig definition av vad det innebär (Jørgensen & Phillips 2000: 103). För att tydliggöra så kommer fokus på denna uppsats vara på konstruktionen av den sociala verkligheten (Jørgensen & Phillips 2000: 104). För att förstå hur den sociala verkligheten formas så har vi studerat artiklarna via språket och sättet de enskilda journalisterna har valt att lägga upp artiklarna på. På så sätt ser vi hur det svenska samhället framställs och vilka konstruerade föreställningar som skapas.

3.4 Urval, avgränsning och tillvägagångssätt

Med socialkonstruktivism och diskursanalys som verktyg ska vi genom fyra kategorier analysera de valda artiklarna från SVT och Expressen. De fyra kategorierna är förövare, offer, skolmiljö och staden Trollhättan och har valts för att konkretisera undersökningen och analysen. De här fyra kategorierna framträdde i vårt material och vi valde därmed att fokusera på dem. Kategorierna ger en bättre översikt över rapporteringen om skolattacken då det täcker olika områden som är av relevans för studien. Kategorierna bidrar till en mer representativ bild av nyhetsförmedlingen och ger mer spridning i materialet. Vi har valt att separera artiklarna i analysen där vissa ingår i den ena kategorin och andra inte för att det ska bli tydligare.

Vi strävar efter att komma åt vissa begrepp, ordval och undermeningar i texter samt undersöka vilka diskurser som kan återfinnas i materialet. Genom denna kombination av metoder kan vi studera hur svenskhet kan konstrueras och hur ett “vi och dem” kan upprätthållas och reproduceras via språket. Hur medier förmedlar nyheter påverkar således hur vi uppfattar vår verklighet och det är därmed intressant att förstå hur språket och skildringen av skolattacken kan ha för konsekvens för samhället i stort.

Uppsatsens material har avgränsats till att fokusera på två mediekanaler, SVT och Expressen. SVT är en kanal som gör TV “om alla för alla” och riktar sig mot alla åldrar och intressen. De är därmed en Public service kanal som verkar i allmänhetens tjänst för att upplysa medborgarna om vad som händer i Sverige och omvärlden (SVT 2015). Expressen präglas av kommersiella intressen och en strävan om att sälja och göra vinst genom att förmedla en publik till annonsörer. Mediepubliken uppfattas därmed som konsumenter och inte som samhällsmedborgare vilket kan påverka utbudet (Gripsrud 2011: 359). Vi vill få kunskap om vilka likheter och skillnader som återfinns i deras nyhetsförmedling från skolattacken i Trollhättan, vilka underliggande diskurser som framkommer samt hur dessa diskurser skapas i medietexterna. Det handlar mer om hur de skriver än om vad. Uppsatsen handlar om SVT och Expressen för att de är bland de två största kanalerna i Sverige och har rapporterat frekvent om skolattacken.

Vi har analyserat nio artiklar från Expressen och sju artiklar från SVT varav den ena artikeln har en tillhörande video. I SVT:s artikel med tillhörande video är texten kortfattad och fokus hamnar därmed på videon. Vi har valt att titta på videon då den informerar om staden Trollhättan likt Expressens artikel. Alla artiklar är nyhetsartiklar från den 22:e oktober, samma dag som skolattacken skedde, fram till den 7:e november vilket omfattar en tidsram på cirka tre veckor efter dådet. Det här innebär att endast två offer beskrivs i vår studie då det tredje offret dog i december månad. Anledningen till att det är ett ojämnt antal artiklar mellan Expressen och SVT beror på faktorer som att det har skrivits mer om vissa kategorier än andra exempelvis om förövaren, att SVT har en video tillskillnad från Expressen och att det var viktigt att hitta material som passade in i förhållande till kategorierna. Reliabiliteten, det vill säga pålitligheten till studien, kan möjligtvis uppfattas som låg då analysen och undersökningen hade kunnat berikas av ett större material. Vi står dock fast vid att vårt material och urval är bra och passande för studien då artiklarna täcker de valda kategorierna och är tillräckliga för att bidra till att upptäcka de underliggande diskurserna.

Vi definierar svenskhet som en kategori som ingår i “vi”, det vill säga i den svenska gemenskapen, i motsats till “dem”, som är så främmande jämfört med “oss”. Skolattacken har

rubricerats som ett rasistiskt hatbrott där Lundin Pettersson gjorde just denna uppdelning av människor när han valde ut sina offer efter etnicitet. Därför blir svenskhet ett centralt begrepp när vi analyserar händelsen i svenska nyhetsmedier. Vi utgår från att det finns en idé om svenskhet och begreppet fungerar som en övergripande ram för studien. Vi har studerat vilka olika idéer om svenskhet som framträder i materialet. Vi har studerat kategorierna i förhållande till svenskhet för att se vilka egenskaper exempelvis förövaren tillskrivs och hur offren beskrivs och sätts i relation till utanförskap som "icke-svenskar". Förövare och offer kopplas även i relation till kategorierna om skolmiljön och staden. Vi har studerat de tecken på den svenska diskursiva konstruktionen som kan återfinnas i materialet. Hur speglar SVT och Expressen konstruktionen av svenskhet?

Vi är medvetna om att skolattacken var en traumatisk upplevelse och att några av artiklarna publicerades samma dag under direkt rapportering då det fanns informationsbrist. Vi förväntar oss därmed en skillnad mellan artiklarna som skrevs precis i samband med händelsen tillskillnad från artiklarna som skrevs senare när det fanns en klarare bild av händelseförloppet.

4. Forskningsläge

Med utgångspunkt från tidigare forskning ska ett bredare synsätt på uppsatsens problemformulering presenteras. Det finns många studier kring representationer och vad som inkluderas och exkluderas inom nyhetsmedier. Den tidigare forskningen ger således ett större perspektiv när SVT och Expressens beskrivningar av händelsen i Trollhättan analyseras. Tre forskare presenteras i detta avsnitt: Raphael Cohen-Almagor, Lynn C Owens samt Wigerfelt och Wigerfelt. Cohen-Almagor har i "The limits of objective reporting" studerat begränsningar som finns inom objektiv rapportering där hon inom sin forskning bland annat hävdar att journalister inte bör rapportera på ett neutralt sätt om ämnen som rasism. Cohen-Almagor studie hjälper oss att belysa den enskilda journalistens roll och ansvar i att ta ställning i ämnen som rasism. Genom denna utgångspunkt kan vi studera hur SVT och Expressen talar om rasism och vem som får komma till tals i artiklarna. Owens har i "Network News: The role of Race in Source Selection and Story Topic" studerat hur journalister rapporterar om "white community" annorlunda än "communities of color" med fokus på obemärkt rasism inom nyhetsjournalistik. Frågan är om den här uppdelningen även förekommer i Sverige och hur den i sådana fall tar sig i uttryck. Wigerfelt och Wigerfelt har i "Rasismens yttringar, exemplet Klippan" studerat vilken relation nationalism och svenskhet har till främlingskapande och rasism med fokus på kategoriseringar. Den här studien är

intressant att utgå från när vi tittar på om/hur svenska medier kategoriserar de inblandade i skolattacken. Vilka grupper benämns som invandrare och vilka kallas svenskar i Expressen och SVT? De valda forskarna har stor relevans för uppsatsens syfte då de ligger nära vår egen problemformulering. Vi har valt att utgå från forskare med olika kulturell bakgrund för att få en bredare bild av hur forskningsläget ser ut och på det sättet kunna analysera materialet ur olika synvinklar.

Nyhetsvärde, det vill säga det som gör att en händelse värderas som bra nog att bli en nyhet och värderingar som styr journalisternas arbete, innefattar bland annat negativitet, viktighet, närhet och drama (Karlsson & Strömbäck 2015: 285). En dålig nyhet är därmed en bra nyhet för medier (Karlsson & Strömbäck 2015: 343). Skolattacken i Trollhättan, som kom oväntat, är därför en typ av händelse som är centralt i nyhetsartiklar. I artiklar som behandlar en konflikt är det betydelsefullt att ge en allsidig och rättvis bild där man tillåter att olika uppfattningar får utrymme (Amnestål & Laring 1999: 81). Inom svensk journalistik, exempelvis inom public service, är objektivitet det viktigaste (Karlsson & Strömbäck 2015: 70). Det är dock ett omtvistat begrepp och numera pratar man om saklighet och rättvisa, att man som journalist ska förmedla fakta och inte vara partisk, vilket förstås som mer hanterbara ideal (Karlsson & Strömbäck 2015: 189). Cohen-Almagor tar upp begreppet objektivitet och menar att begreppet handlar om hur nyheter skapas och rapporteras. Nyckelorden att förhålla sig till inom objektivitet är noggrannhet, sanning, rättvisa, balans och moralisk neutralitet (Cohen-Almagor 2008: 140). Noggrannhet inkluderar exempelvis val av ord och skillnaderna som finns i betydelse av olika ord vilket påverkar den underliggande meningen och hur ämnet uttrycks (Cohen-Almagor 2008: 142). Det finns en problematik mellan "bra journalistik" och "bra historier" då "bra historier" kan överskugga och bli viktigare än en "bra journalistik". Det essentiella är att sanningen beskrivs på ett rättvist sätt utan att anpassa händelsen så att sanningen verkar bättre (Cohen-Almagor 2008: 143). Cohen-Almagor menar att rättvisa och balans inte är synonymer och illustrerar det med exemplet: "(...) should the media draw a balance between a tobacco company that claims smoking is fine and the cancer association?" Hon menar med andra ord att media ibland väljer sida genom att använda sig av vissa terminologier och undvika andra. Hon exemplifierar även hur media inte alltid är rättvis till exempel genom att rubriken inte matchar innehållet, utan bara används för att locka läsare (Cohen-Almagor 2008:144). Vid rapporteringar kring omoraliska ämnen som rasism förespråkar Cohen-Almagor partiskhet framför neutralitet. Hon menar vidare att båda sidor av en konflikt inte behöver presenteras när den ena parten är tydligt omoralisk som exempelvis i fråga av rasism (Cohen-Almagor 2008:146). Medier behöver inte vara neutrala om

demokratin är hotad. Studien beskriver deras roll som "ointresserade observatörer". Etisk journalistik i relation till bland annat demokrati är därmed viktigare än moralisk neutralitet som är en del av den objektiva rapporteringen (Cohen-Almagor 2008:150). Det kan uppfattas som att Cohen-Almagor menar att journalister har rätt att uttrycka sina personliga åsikter vid vissa tillfällen och inte enbart agera observatörer. Som Karlsson & Stömbäck (2015:285) skriver om nyhetsvärde kan en nyhet inneha ett nyhetsvärde även om den kan tolkas vara omoralisk att publicera.

Owens (2008: 355) beskriver hur journalister framställer människor i media på olika sätt beroende på etnicitet. Owens har, genom en kvantitativ studie, tittat på hur många vita respektive svarta som syns i media. Studien visar att vita människor dominerar nyhetsrapporteringen och att majoriteten av journalisterna är vita. Svarta människor, däremot, inkluderas främst vid negativa rapporteringar som vid olyckor, katastrofer och liknande. Det är intressant att titta på studien för att få en djupare förståelse för hur nyhetsrapporteringar ser ut i andra delar av världen och hur diskriminering i rapporteringen kan ta sig i uttryck.

Wigerfelt & Wigerfelt studerar hur rasismen tar sig i uttryck i ett mindre lokalsamhälle i Sverige. Det diskuteras vilken relation nationalism och svenskhet har till främlingskapande och rasism. Wigerfelt & Wigerfelt tittar på hur "dem" tillskrivs vissa utseendemässiga och/eller kulturella karaktärsdrag samt vilka grupper som tillskrivs begrepp som "invandrare" och "flykting". Samtidigt som den här typen av kategorisering är nödvändig skapar den begränsningar och blir en del av vårt normala tankesätt. Att dela upp människor på grund av utseende belyser hur människor diskrimineras och marginaliseras. Trots att en person tillbringat hela sitt liv i Sverige kategoriseras de fortfarande som "invandrare" på grund av ett avvikande utseende som inte ingår i "den normala svenska befolkningen" (Wigerfelt & Wigerfelt 2001:18–21).

5. Analys

Analysen är uppdelad i de fyra kategorierna: förövare, offer, skolmiljö och staden Trollhättan. Socialkonstruktivism och diskursanalys har använts som verktyg för att undersöka artiklarna och för att besvara uppsatsens problemformulering. Sekundärlitteraturen som har används som stöd för analysen, i kombination med den valda teorin och den tidigare forskningen, är Statens offentliga utredning (SOU) om "Det blågula glashuset-Strukturell diskriminering i Sverige", boken "Mörk magi i vita medier", "Nyheter från gränsen" av Ylva Brune samt "Diskriminering med ord" av Kristina Boréus. Studien ämnar undersöka vilka diskursiva

konstruktioner som återfinns i artiklarna. Det analytiska tillvägagångssättet är Faircloughs modell med de tre dimensionerna: Text, diskursiv praktik och social praktik.

5.1 Förövaren

Genomgående i Expressens artiklar lyfts förövarens psykiska hälsa fram. I Expressens artikel "Skolmördaren inte känd inom psykiatrin" beskriver polisen att Lundin Pettersson inte har varit i kontakt med psykiatrin. Ingen i hans bekantskapskrets som har intervjuats har märkt någon personlighetsförändring hos honom innan dådet. Vidare beskrivs förövaren som en tillbakadragen person som har haft synpunkter på den svenska invandringpolitiken där han har visat missnöje kring hur "sjuka och gamla får stå tillbaka" och att något måste göras åt det (Expressen 2015-11-03). Sättet de presenterar Lundin Pettersson bygger på redan existerande diskursiva praktiker om hur den typiska förövaren är. De ideologiska strukturer som kan återfinnas i den svenska kulturen påverkar hur förövaren framställs och vilka egenskaper som tillskrivs. Rubriken påvisar att det finns ett antagande om att han vore psykisk sjuk. Det råder dock en konflikt kring beskrivningen av honom då han indirekt beskrivs som en terrorist. I samma artikel står det att "Gärningsmannaprofilgruppen hos polisen är inkopplade för att kartlägga Anton Lundin Pettersson och försöka bringa klarhet i vad som drev honom att begå terrorhandlingen". Även om det är en beskrivning av polisens arbete så har det redan rubricerats som ett hatbrott vilket gör att Expressens formulering kan förstås som ett ställningstagande.

Även SVT benämner honom som psykiskt sjuk men nämner inte ordet "terrorism". I artikeln "Experter: Det var bara en tidsfråga" intervjuas en kriminolog som nämner hur målet troligen var skolan och att offren förmodligen var slumpmässigt utvalda. "Det kan vara så att han nu projicerar sin frustration över något som gått snett i livet till skolan och sin tid där." Han nämner även att Lundin Pettersson inte är psykiskt frisk och att det är psykopater med kraftig beteendestörning som begår den här typen av brott (SVT 2015-10-22). Genom att analysera texten enligt Faircloughs första dimension så utkom texten samma dag som attacken där det troligtvis rådde informationsbrist vilket har påverkat innehållet i artikeln. Det här ger en förståelse för i vilket sammanhang texten har producerats. Att spekulera om gärningsmannen är psykiskt sjuk är en intressant aspekt då det här kan uppfattas ta bort fokus på att det handlar om ett rasistiskt dåd. Men samtidigt är det en vinkel som både SVT och Expressen har valt vilket påvisar att det är så journalister rapporterar om en konflikt och att det finns ett nyhetsvärde i det.

Stereotypen om ”oss” som de ”goda” bekräftas då han beskrivs som ”normal” av människorna som har varit i kontakt med honom, vilket framkommer tydligare i andra artiklar i detta avsnitt, och att det därmed måste finnas en bakomliggande orsak, det vill säga en psykisk sjukdom och inte enbart högerextrema åsikter. Medierna förminskar förövarens rasistiska motiv genom att fokusera på hans sinnestillstånd då det framställs som att attentatet orsakats av psykisk sjukdom. I linje med Faircloughs tredje dimension, ”social praktik”, kan detta kopplas ihop med begreppet hegemoni då journalister har makt att formulera vad som hamnar på medieagendan. Genom att inte tala om rasism som ett existerande problem är det också svårt att vidta åtgärder för att förhindra att rasistiska brott sker. I statens offentliga utredning, ”Det blågula glashuset-Strukturell diskriminering i Sverige”, framkommer det att rasism är ett samhällsproblem som inte prioriteras inom rättsväsendet eller politiken och kan därmed inte enbart förklaras utifrån nyhetsvärde som en anledning till att det inte uppmärksammas mer (SOU 2005:56: 145). Hur rasism (inte) uppmärksammas i medier sätts därmed i en större social kontext. Det kan man se i det valda materialet från SVT och Expressens där man förklarar förövarens beteende och handling som en psykisk sjukdom. Det bekräftar de fördomar som finns om ”dem” som mer farliga då ”vi” inte skulle kunna göra den typen av våldsdåd utan en psykologisk förklaring. Det speglar de sociala praktikerna och hur maktförhållanden påverkar människors positioner i samhället, där vissa grupper är i underläge. Dikotomin mellan ”vi och dem” tydliggörs där vissa grupper blir mer utsatta. Sättet Expressen och SVT har lagt upp sina artiklar framställer förövaren som ett offer. Det som har hänt förklaras som avvikande och inget typiskt beteende för ”oss”. Det är svårt att tänka sig en ung svensk man som verkar haft ett normalt och tryggt liv istället förknippas med rasism och nazism då det är starka värdeladdade ord med negativ klang. Det kan vara anledningen till varför förövaren konsekvent, i både SVT och Expressen, beskrivs i psykologiska termer för att ursäkta hans beteende. Även om meningen om terrorbrott förekommer i Expressens artikel så är det fortfarande i en artikel som handlar om Lundin Petterssons sinnestillstånd.

I likhet med Owen framställs människor olika i media beroende på etnicitet. Lundin Pettersson, som en vit man, beskrivs som en typisk svensk. I Expressens artikel ”Det skulle inte gå att kunna känna honom” intervjuas grannar, vänner och bekanta. En kvinnlig granne beskriver honom som en ordentlig och trevlig kille. ”Jag uppfattade honom som en normal, skötsam ungdom” säger hon (Expressen 2015-10-22). I artikeln ”Mördaren dolde avskyn och hatet” beskrivs förövaren som en ambitiös person med drömmar som det gick bra för på jobbet. Han beskrivs även som en tystlåten person som gillade att spela datorspel. I samma

artikel väljer Expressen att lyfta fram att Lundin Pettersson hade en ny kortklippt frisyr, enligt den lokala pizzabagaren, men i övrigt beskrivs han som vilken kund som helst och stod inte ut jämfört med de andra kunderna (Expressen 2015-10-26). Att Expressen väljer att ta med den här typen av information riskerar att neutralisera rasismen då de inte huvudsakligen intervjuar experter inom hatbrott eller liknande utan en person som kommenterar förövarens utseende. Den här typen av rapportering gör att andra viktiga aspekter faller bort på bekostnad av att producera ett lättsmält innehåll. Som Allan nämner är den vita mannen idealet i samhället och allt annat ses som en avvikelse från det normala vilket kan förklara varför hans eventuella psykiska ohälsa beskrivs på ett så naturligt sätt, med hans tillbakadragna personlighet som stöd, att det inte ifrågasätts.

SVT:s artikel "Experten: Dådet kan utnyttjas i politiska syften" bidrar dock med en ny infallsvinkel kring dådet. Det ges en inblick i hur personer med likande åsikter tycker och tänker kring attacken. Även om Lundin Pettersson utförde dådet ensam hade han fans på nätet som stod bakom honom. Artikeln beskriver hur Lundin Pettersson hyllas på fansidor och beskrivs som "Sveriges försvarare" och "korstågsriddare". Andra skriver "Du gjorde det rätta", "Tack så mycket, vila i frid". Videos som "A true swedish hero" har lagts ut på Youtube och Facebook där han har fått både beundran och hyllningar från fans som anser att det han gjorde var en god gärning (SVT 2015-10-24). Den här artikeln ger intrycket av att det inte handlar om en ensam psykopat, snarare en högerextremistisk handling som många i Sverige sympatiserar med. Det här bekräftas genom att SVT väljer att utgå från experter inom högerextremism. Han jämförs även med Anders Breivik som är en norsk terrorist. Allan säger även att journalistiken är formad efter vissa perspektiv som ofta stöder en dominerande samhällsgrupp (SOU 2005:56:139). Lundin Pettersson, som vit man, har en överordnat ställning i samhället vilket kan påverka hur texter utformas om honom. Å ena sidan kan vi se att han benämns som psykiskt sjuk, å andra sidan beskrivs han ur en större social kontext som påvisar att det finns fler i Sverige som anonymt, bakom en datorskärm, stödjer honom och delar hans åsikter. Det finns en diskursiv konflikt om hur han ska beskrivas.

I SVT:s artikel "Organisationen Expo: Ingen är immun när det gäller hat" intervjuas Alexander Bengtsson, vice VD på organisationen Expo som granskar högerextremism i Sverige. Organisationen har granskat Lundin Petterssons aktiviteter på nätet där han på sociala medier uttryckt intresse för nazismen, Andra världskriget och Hitler. Det framgår även att han blev mer och mer politisk innan dådet, ännu en gång jämförs han av experter med Breivik men det framgår ändå att han beskrivs som "en helt vanlig kille" (SVT 2015-10-23). SVT intervjuar vice VD för en organisation som granskar högerextremism i Sverige och

uppmärksammar på så sätt att han hade högerextrema åsikter och att det var en bakomliggande orsak utan att ta upp hans sinnestillstånd. De intervjuar även en chef inom polisen som konstaterar att attacken är ett hatbrott vilket inte nämnts i de andra artiklarna. I linje med Cohen-Almagor kan SVT valt att medvetet använda sig av olika källor för att skapa kunna ge en rättvis och balanserad bild av nyhetsläget eller för att de vill uppmärksamma ett specifikt problem om rasism. Cohen-Almagor menar i så fall att de har rätt att göra så då rasism är ett omoraliskt ämne som kräver partiskhet framför neutralitet.

5.2 Offren

Utifrån Faircloughs första analysnivå, "texten", kan vi se hur fokus i Expressens artiklar ligger på att beskriva vilka som föll offer för skolattacken och vilka deras intressen var. I Expressens artikel "De blev offer för skolmördaren" beskrivs de två personer som blev mördade under skolattacken i Trollhättan: Eleven Ahmed Hassan, 15 år, och elevassistenten Lavin Eskander, 20 år. Ahmed har bott i Sverige i tre år och beskrivs som en glad och snäll kille som älskade att spela fotboll. Elevassistenten Lavin Eskander beskrivs i Expressen som kreativ med intresse för musik, bild och form (Expressen 2015-10-23). Man intervjuar även familj och vänner där de berättar om sin sorg efter sina anhöriga men det riktas även kritik mot polisens brist på information. I artikeln "Vi har fortfarande inte sett vår son" framgår det att Ahmeds familj ännu inte fått träffa sin son även om de har efterfrågat det flera gånger. Vidare beskriver Ahmeds mamma Kiin förövaren som en terrorist och säger att hon "inte är arg över det terroristen gjorde, men arg och ledsen över att inte får se sin son vid liv igen" vilket Expressen väljer att publicera (Expressen 2015-10-23). Genom att publicera Kiins åsikt om att Lundin Pettersson var en terrorist så möjliggörs ett nytt perspektiv om förövaren och hur dådet ska benämnas.

Expressens formuleringar är väldigt personliga och känsloladdade. Värdeladdade slagord framkommer i båda kanalerna som att "Vi är en". I artikeln "Tyst minut i Trollhättan för Ahmed och Lavin" intervjuar Expressen personer som deltar i manifestationen. Lavins kusin säger att "Vi är alla svenskar och måste hålla ihop och lära våra barn vad som gäller. Jag står på kärlekens sida". En skylt med texten: "Kärlek Lavin Sveriges stolthet" och en bild där en vit och en svart hand bildade ett hjärta, hålls upp (Expressen 2015-10-25). Även SVT:s rapportering om offren är känsloladdad och vänner och familj intervjuas som uttrycker sig slagkraftigt. I SVT:s artikel "Lavins pappa: "Vi får inte låta hatet segra" beskrivs det hur man samlas för att höja sina röster mot rasism och för medmänsklighet. En vän till Lavin intervjuas och säger "vi ska inte prata om vi och dem. Det finns inget som skiljer oss, vi lever

vidare. Lavin lever vidare” (SVT 2015-10-26). I en annan artikel från SVT, “Trollhättan tystnade för skolattackens offer”, intervjuas personer som deltar i den tysta minuten och säger “det är viktigt nu att vi visar att vi inte ska bemöta hat med mer hat, eller rasism med mer rasism, utan att vi visar öppenhet, kärlek och solidaritet – att vi finns där som medmänniskor och sluter upp i en slags positiv kraft” (SVT 2015-10-25).

Att publicera den svenska befolkningens formuleringar mot det rasistiska våldet markerar missnöjet mot det rasistiska klimatet och uppdelning som finns i dagens samhälle. Utifrån Faircloughs andra dimension om diskursiv praktik kan vi se hur diskursen om rasism är tydlig men även dess motpol, diskursen om medmänsklighet. De underliggande diskurserna påverkar i sin tur människors syn på sociala praktiker. När man gör implicita antaganden skapas ideologier, som exempelvis en nationalistisk ideologi men även ett ideologiskt budskap om integration och ett mer öppet samhälle.

Vår identitet, som Brune (2004: 36) formulerar, blir tydlig först när den skiljer sig i förhållande till något annat och avgränsat från oss. För varje “vi” skapas “andra”, vilket är en kontrast till oss. I artiklarna från Expressen och SVT framställs offren som en del av oss vilket strider mot Brunnes resonemang kring “vi och dem”. Allan (2010:175) beskriver hur “vi här i västvärlden” oftast beskrivs ur en positiv synvinkel medan “dem” beskrivs som hotfulla. I rapporteringen om de två döda pojkarna ser vi motsatsen till detta då de framställs som hjältar och oskyldiga offer för rasism. Den avvikande personen i detta avsnitt blir snarare Lundin Pettersson.

5.3 Skolmiljö

Expressens artikel “Skolan har tidigare fått kritik – är otrygg” har man valt att intervjua ett antal olika personer vars åsikter sätts mot varandra. Skolmiljön framställs på ett negativt sätt, som ett problemområde som kräver insats. Det finns en frustration kring situationen på skolan och brist på förbättringar av skolmiljön. En tidigare anställd på skolan intervjuas som berättar om skottlossningar och bilbränder som har skett nära skolområdet (Expressen 2015-10-22). Det här kan förstås som en bidragande faktor till att skolattacken skedde just på Kronans skola i Trollhättan. Lundin Pettersson hade inte en direkt koppling till skolan men kritiken som har riktats mot den i kombination med att det är en skola med många olika kulturer kan ha påverkat hans val på sättet som artikeln är upplagd. Kritiken av skolan förminskar att det var ett rasistiskt dåd som hade skett oavsett om skolan hade fått kritik eller inte. Kritiken av skolan är relevant men har ingenting med Lundin Pettersson att göra då han drevs av rasistiska motiv.

Expressens andra artikel "Säkerheten skärpt efter skolattacken" är inte uppbyggd på samma sätt utan är mer förstående. Den lyfter istället fram åtgärder som har gjorts för att förbättra skolmiljön. Expressen intervjuar Kristina Hedman, kommunens säkerhetschef, som säger att "det finns väktare över hela skolan och alla dörrar i skolan utom huvudentrén har varit låsta. Polisens närvaro är även tydlig i området (Expressen 2015-11-07).

I artikeln "Skolan är sedan tidigare problemfylld" lyfter SVT, i likhet med Expressen, fram den kritik som riktas över att skolan är öppen för allmänheten, elevernas bristande resultat och det stora antalet nyanlända barn från andra länder som inte får det stöd de behöver. Skolan är bland de tio skolorna i Sverige som har sämst betygsresultat. Bara 16 procent av alla niondeklassare fick godkänt i alla ämnen år 2014. Skolinspektionen får även utrymme att klargöra att detta är en ytterst ovanlig händelse (SVT 2015-10-23). Å ena sidan är det förståeligt att granska skolan och den kritik skolan har fått tidigare, å andra sidan kan det ifrågasättas om en kritisk vinkel på skolan i medietexterna är rätt i ett så tidigt skede av en allvarlig händelse. Det här gör att fokus är på skolmiljön på bekostnad av diskursen om förövaren. Indirekt framstår det som att skolan är problemfylld och att åtgärder inte har vidtagits för att göra skolan säkrare. Det implicita som framkommer är diskursen om segregation och invandrare sammankopplas med problem då antalet nyanlända barn nämns i samband med att skolan inte är bra.

I Statens offentliga utredning framgår det att nyhetsjournalistiken bidrar till att skapa och upprätthålla en mental segregation (SOU 2005:56: 132). Nyheter om "flyktingar" och "invandrare" sammankopplas med samhällsproblem (SOU 2005:56: 148) som exempelvis Kronans skola som dålig jämfört med andra skolor i Sverige. Med stöd av Allans teori om journalistisk hegemoni kan kritik mot skolan ha ett nyhetsvärde då det ger en intressant dramatisering. Enligt Faircloughs första dimension är Expressens artikel lingvistiskt sätt uppbyggd på ett sätt som sätter åsikter mot varandra angående skolmiljön vilket uppfattas som att det finns motsättningar.

5.4 Staden Trollhättan

I artikeln "Skolattacken väcker onda minnen i staden" fastställer Expressen att många av Lundin Petterssons offer är barn till de som upplevde det våldsamma 90-talet i Trollhättan då staden fick benämningen som den svenska rasismens huvudstad. Refrängen i Trollhättebandet "Somalia Kickers" låt "Jävla blattesvin!" från 1995 presenteras i texten som stöd för stadens rykte: "*Vi ska dränka er i bensin, jävla blattesvin! Fly för era liv, jävla blattesvin!*". Bland annat beskrivs den grova misshandeln som ett gäng nazistiska "skinnskallar" utförde på en

nyanländ "flykting" från Somalia och moskén i Trollhättan som sattes i brand kort därefter vilket fick rasismen att bli uppmärksammas även utanför Sveriges gränser (Expressen 2015-10-24). Det är intressant att studera texten noggrant enligt Faircloughs första dimension då Expressen gör en uppdelning mellan människor och definierar dem utifrån hudfärg eller etniskt ursprung. Expressen benämner offret för misshandeln år 1993 efter hans etnicitet, som "somalier" och ungdomarna från Kronegården som "invandrarungdomar".

I boken "Nyheter från gränsen" skriver Brune (2004:33) om hur rasismen är inbäddad i språket vilket vi tar hjälp av för att ordna och definiera vår omgivning. Det här resonemanget går hand i hand med Expressens rapportering där ungdomarna, från den delen av Trollhättan där skolattacken skedde, får en stämpel som icke-svenskar vilket bidrar till att tidningen förstärker skillnaden mellan "vi och dem".

Genom att informera läsaren om stadens rykte som rasistisk och de rasistiska dåd som har skett innan målas en ny bild av Lundin Pettersson ut. Istället för att förklara dådet som en handling han begick som sjuk så sätts det, enligt Faircloughs andra dimension om "social praktik", in i en större social kontext där det framgår att invånarna i staden är uppdelade i olika grupper mellan "svenskar" och "invandrare" där den senare gruppen tillhör Kronegården, där Lundin Pettersson gick till attack. Lundin Pettersson, som är uppväxt i Trollhättan, kan därmed ha påverkats av de rasistiska ideologier som har präglat staden sedan långt tillbaka.

Expressen väljer även att intervjua Gorm Lind, en före detta Sverigedemokrat, som bor i Trollhättan. Han klargör att man på 90-talet identifierade sig med rasiststämpeln och att "här var man sån". Han tillägger också att Trollhättan varit en "tuff" stad med mycket alkohol och många unga män med nära till våld. Han umgicks själv i kretsar där rasistiskt våld förekom och att han och hans vänner inte tyckte en moskébrand var allvarligare än en lägenhetsbrand. Han säger sedan att han tror att skolattacken är en engångsföreteelse i ett "mycket annorlunda Trollhättan" (Expressen 2015-10-24). Att Expressen väljer att intervjua en före detta Sverigedemokrat, som hävdar att rasismen inte längre existerar i staden, är problematiskt då det kan ge en sned bild av hur Trollhättan framställs. De människor som har en annan etnisk bakgrund osynliggörs i avsnittet om "Staden Trollhättan" och får inte lika mycket utrymme att tala. De vita talar snarare åt dem vilket bekräftas av att en före detta Sverigedemokrat som umgicks i rasistiska kretsar i Trollhättan under 90-talet är den person som uttalar sig angående rasism i relation till Trollhättan och Lundin Pettersson. Han får en maktposition och ges möjlighet att ifrågasätta om rasism faktiskt existerar i staden och får tolkningsföreträde framför offrens anhöriga eller andra som är berörda av rasism. "Dem" beskrivs i termer av

segregation, nyanlända flyktingar och motsättningar mellan grupper i Trollhättan. Enligt Faircloughs andra dimension har medierna en hegemonisk diskurs vilken gör att vissa blir underrepresenterade i fråga av rasism i det valda materialet om staden Trollhättan. Utifrån Ahmed är kanalernas rapportering ett exempel på vit hegemoni då endast vita människor får uttrycka sig inom ett ämne där de inte är berörda. Ojämligheten i representationen av olika grupper inom svensk media blir tydlig. Birgitta Löwander, sociolog och forskare inom rasism och nyhetsjournalistik, konstaterar att polis och andra myndigheter ges företräde att definiera frågor och specifika händelser och att det sker en underlåtelse av att använda "invandrare" som informationskällor, bland annat i relation till att definiera orsaker bakom rasistiskt våld. De människor som får utrymme att tala tillhör oftast samhällets gynnade grupper (SOU 2005:56:130-131).

Även SVT beskriver i artikeln, med tillhörande videoklipp, "Historia av hat" hur staden framstår som våldsamt med motsättningar mellan olika grupper, invandrargång mot främlingsfientliga krafter (SVT 2015-11-30). SVT väljer formuleringar som "invandrargång" vid tal om ungdomar med en annan etnisk bakgrund än svensk. De kallar inte den andra gruppen för "rasister" utan använder begreppet "främlingsfientlighet". Det har samma betydelse men låter inte lika aggressivt och det gör möjligtvis att SVT förskönar deras attityd och bekräftar att den andra gruppen, i detta fall "invandrargänget", faktiskt är främlingar. Under en live-rapportering den 22:e oktober, det vill säga samma dag som attentatet skedde, gjorde SVT en live-rapportering med rubriken "Målet för attacken: Utlänningar" (SVT 2015-10-22). Även om rubriken, "Utlänningar", är Lundin Petterssons ord kan det här uttrycket i rapportering uppfattas som en bekräftelse och reproducering av Lundin Petterssons rasistiska världsbild. Det här kan förstås i relation till Boréus som menar att uppdelningen mellan vi och dem är en av förutsättningarna för diskriminering (Boréus 2005: 20). Det mest särskiljande sättet är att benämna någon med substantiv, som "invandrare" där det som är annorlunda framhävs (Boréus 2005: 24). "Invandrare" kan vara underförstått rasistiskt då de inte utgör en homogen grupp (Boréus 2005: 148). Att definieras som "invandrare", "somalier" eller "utlänning" kan uppfattas som en rasistisk social konstruktion.

I utgångspunkt av Faircloughs andra dimension kan vi se diskursiva praktiker om invandring genom att begreppet "invandrare" används i samband med berättelser om grupperingar och våld i staden. Invandring sammankopplas med problem. Rasismen grundar sig därmed i ett samhällsproblem där invandrarna ingår. De definieras som motsats till svenskar då "invandrargång" särskiljs från "svenska gäng". Begreppet blir problematiskt då det finns barn och ungdomar som inkluderas i denna grupp endast på grund av deras utseende.

Gruppen är inte homogen utan inkluderar många olika typer av människor, länder, kulturer och religioner men kan fortfarande definieras som svensk. Diskursen om invandring är sammankopplad med diskursen om "vi och dem" och segregation då invandrare kan tolkas exkluderas från den svenska gemenskapen. Den här typen av diskurser skapar strukturer vilka i sin tur påverkar sociala praktiker.

6. Slutdiskussion

6.1 Skillnad och likheter mellan SVT och Expressen

SVT och Expressen har försökt att ge en bild av Lundin Pettersson genom att intervjua människor som har varit i kontakt med honom och experter. Målet är att kartlägga honom för att förstå varför han har begått detta brott. Han porträtteras på olika sätt då det finns en problematisering mellan att han är en tystlåten person och att han är en person med högerextrema åsikter, en psykisk sjuk person och en terrorist.

Skillnaden som märktes under första kategorin om förövare är att Expressen intervjuar många olika människor i hans närhet och deras uppfattning om hans personlighet, som exempelvis grannar och före detta skolkamrater. SVT begränsar sig till att främst intervjua experter för att skapa en bild av honom. Skillnaden mellan kanalerna tydliggörs även inom kategorin om offren då Expressen beskriver offrens intressen och hur dem var som personer vilket framstår mer känslösamt. SVT, däremot, är inte lika detaljerade. Inom Expressen har verkligheten ibland vinklats på ett sätt som gör historien mer intressant för läsaren att ta del, vilket ökar nyhetsvärdet. Ett exempel på denna typ av dramatisering såg vi vid beskrivelsen av skolmiljön där de satte ord mot ord samt intervjuar en tidigare anställd om hans kritik mot skolan och nämner bilbränder och skottlossningar. SVT, å andra sidan, undviker dramatiseringar och rapporterar mer sakligt. Detta märks även inom kategorin om staden Trollhättan där rasismen under 90-talet framhävs i en video bestående av nyhetsklipp tillskillnad från Expressen som bland annat intervjuar en före detta Sverigedemokrat som umgicks i de rasistiska kretsarna under denna tid för att få en uppfattning av stadens historia.

Likheterna mellan SVT och Expressen är att de har publicerat artiklar där förövarens sinnestillstånd är i fokus. Även om båda kanalerna också bidrar med andra former av infallsvinklar så är detta ämne framträdande i bådars rapporteringar. Något annat de har gemensamt, är att deras rapportering om offren framstår som känslösamma och personliga. Slagord som "vi är en" framkommer från de som intervjuas, främst familjemedlemmar, och det tydligaste budskapet är att hatet ska övervinnas med kärlek. Samma val av ämne syns även inom beskrivningen av skolmiljön där kritiken som Kronans skola tidigare har mottagit

lyfts upp. SVT och Expressen väljer även att belysa Trollhättan historia som rasismens huvudstad i Sverige där samma brott och händelser från 90-talet uppmärksammas.

Hatbrott vs Terrorism

Det var intressant att undersöka hur brottet benämndes av SVT och Expressen. Ordet "terrorism" förekom i artikeln "Skolmördaren inte känd inom psykiatri" där Expressen skrev att polisen försöker förstå vad som drev Lundin Pettersson att begå en terrorhandling (Expressen 2015-11-03). I avsnittet om diskussion kring beskrivningen av skolattacken framgår det att skolattacken rubricerades som ett hatbrott och inte ett terrorbrott redan den 23:e oktober. Expressen valde att benämna honom som en terrorist cirka två veckor efter dådet. I SVT:s artikel "Experter: dådet kan utnyttjas i politiska syften" jämför en expert på högerextremism Lundin Pettersson med Breivik (SVT 2015-10-24). Det gör att Lundin Pettersson indirekt framstår som en terrorist som Breivik har stämplats som. Ordet "terrorist" användes inte specifikt av SVT och Expressen som en beskrivning av förövaren utan förekom kort från experter men även från Ahmeds mamma Kiin. Ordet "hatbrott" förekom inte heller mycket och nämndes som citat av polisen som beskriver brottet som just ett hatbrott.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan vi ta fasta på att både SVT och Expressen antyder att han vore psykiskt sjuk och det läggs ett stort fokus på hans sinnestillstånd. Det här gör att diskussionen kring rasism faller bort och får mindre utrymme. Relaterat till vad Allan skriver om hegemoni har journalisterna makt att välja ut vilka delar som lyfts fram i rapporteringen. Sociala konstruktioner och rådande konsensus har en avgörande roll i hur journalisterna väljer ut vad som ska lyftas fram. Människor i hans närhet, som grannar, arbetskolligor, familjevänner och skolkamrater, får möjlighet att beskriva hans personlighet. Medierna väljer att ta med det här för att förstå vem Lundin Pettersson var. Han framställs som en tystlåten ensamvarg som gillade att spela datorspel men bra egenskaper som hur duktig och ambitiös han var inom sitt yrke lyfts även upp. Hur förövaren kategoriseras avspeglar hur samhället är uppbyggt. Lundin Pettersson betraktas som psykisk sjuk, i kombination med högerextrema åsikter, vilket gör att hans handling bedöms ur ett individuellt perspektiv och inte ett kollektivt. Om man istället hade betraktat och skrivit om händelsen ur en större social kontext hade dessa åsikter uppfattats som ett strukturellt problem och inte en individuell handling. Skulden läggs därmed på Lundin Pettersson som individ istället för att se det som ett samhällsproblem vilket bekräftas av att vissa grupper hyllar dådet på nätet. Detta kan relateras till Statens offentliga

utredningar som har skrivit att denna typ av samhällsproblem inte prioriteras inom rättsväsendet eller politiken vilket medierna kan ha möjlighet att påverka. Även om både SVT och Expressen tagit upp olika delar för att kunna kartlägga händelsen på bästa sätt kan vi se antydning till en vithetsnorm. Exempelvis hur de väljer att uttrycka sig i artiklarna, vem som får komma till tals och hur texterna är formulerade.

6.2 Faircloughs tredimensionella modell

Intertextualitet

Intertextualiteten har varit tydlig då båda kanalerna utgår från samma händelse. Deras rapportering är därmed många gånger lika. Ett exempel på detta är SVT och Expressens rapportering om Trollhättan som stad. De berörde samma ämne och tog upp samma exempel på vad som gjort att Trollhättan har fått ett rykte om att vara rasistisk. Intertextuellt hänvisar SVT och Expressen till samma typ av experter och myndigheter som uttrycker sig liknande samt anhöriga till offren vilket är vanligt vid stora händelser som denna. Ett annat exempel är Expressens artikel ”De blev offer för skolmördaren”, där man hänvisar till vad polisen har sagt om att skolattacken och att det är ett hatbrott, vilket kommer från SVT:s livesändning. Det här visar att nyhetsrapporteringen intertextuellt bygger på varandra.

Interdiskursivitet

Inom kategorin om förövare hittade vi främst diskurser om psykisk ohälsa och nationalism. Det presenteras därmed olika förklaringar till varför Lundin Pettersson utförde en skolattack vilket påvisar att det finns en diskursiv konflikt om hur han ska beskrivas. Inom kategorin om offer hittade vi, i likhet med första kategorin, diskursen om rasism men även dess motpol, diskursen om medmännisklighet. I den tredje kategorin om skolmiljö hittade vi diskurser om utsatthet och våld då skolområdet beskrivs som otryggt, kritik mot brist på åtgärder tas upp och elevernas betyg är ett av de sämsta i Sverige. Staden Trollhättan beskrivs i likhet med kategori ett och två genom diskursen om rasism men även segregation framkommer tydligt.

Den tredimensionella modellen

Vi har gjort en textanalys av artiklarna för att undersöka nyhetsförmedlingen av skolattacken i Trollhättan och analyserat hur dessa texter skapar en diskursiv praktik och förklarar det genom den sociala praktiken. Med hjälp av Faircloughs tre analysnivåer kan vi se en antydning till vit hegemoni inom SVT och Expressen där det skapas ett tydligt ”vi och dem” genom språket och textens disposition. Det råder en outtalad konsensus om hur en etniskt svensk

förövare framställs i medier. Som tidigare nämnt i bakgrunden har SVT Nyheters divisionschef, Ann Lagercrantz, intervjuats. I intervjun lyfter hon fram hur språket kan vara exkluderande då det finns beskrivningar som upprätthåller ett ”vi och dem”. Intervjun med Ann Lagercrantz finns publicerad på Afrosvenskarnas riksförbunds hemsida då representanter från Afrosvenskarna fanns på plats under intervjun (Afrosvenskarnas riksförbund 2015-10-26). I relation till Gramsci har medierna makt att påverka då de tillhör den kulturella och intellektuella institutionerna i samhället och har därmed möjlighet att reproducera och upprätthålla vissa strukturer. I analysen hittar vi en antydning till en vithetsnorm då alla inte får samma mediala utrymme. Frågan är om den är inbäddad på ett sätt som gör att vi inte kan synliggöra den.

6.3 Vi och Dem

Den rasistiska konflikten är öppen till ytan och det finns därmed ett uttalat ”vi och dem” och vi har undersökt hur det behandlas inom SVT och Expressen. Den diskursiva konstruktionen av ”dem” skapas genom att vissa svenskar benämns som ”invandrare” och konsekvent beskrivs som en homogen grupp och som en motsats till den svenska gruppen. Det här får konsekvenser för samhället då medier påverkar läsarnas föreställning om vem som är svensk och vad svenskhet innebär. Att beskrivas som den tredje statsmakten innebär att medier har ett ansvar gentemot den svenska befolkningen. Rasism bör därför uppmärksammas med tydligare ordval utan att förskönas. Vi kan se hur de, genom språket, återskapar en ”vi och dem”-indelning. Lundin Pettersson passar inte in i den stereotypa bilden som medier målat upp av hur en terrorist är, då han är etnisk svensk och inte tillhörde något känt högerextremistiskt nätverk. Den naturliga förklaringen enligt nyhetsmedierna är att hans handling berott på ett avvikande sinnestillstånd. Istället för att fokusera på om han vore psykisk sjuk bör en större uppmärksamhet ha riktats mot samhället i stort och hur dagens Sverige har gjort att en 20-årig ung kille väljer att begå den värsta skolattacken i vårt land. Förövaren framställs bland annat som snäll, skötsam och därigenom som en god person av bland annat hans grannar vilket har neutraliserat hans åsikter som resulterade i skolattacken. Förövaren ingår inte i ”dem” utan är en av ”oss” och det är media som bidrar till den sociala konstruktionen av ett ”vi”. Diskursen om svenskhet framträder genomgående i rapporteringen. Förövaren betraktas som ”normal” i rapporteringen och vad som anses vara normalt, kan enligt medierna, sammankopplas till att vara svensk eller svenskhet.

6.4 Avslut

Skolattacken i Trollhättan var ett extremt fall av rasism, dock är vi medvetna om att de flesta människor med den här typen av åsikter inte är beredda att begå våldsbrott.

I rapporteringen om skolattacken är det viktigt att rasism inte omskrivs på ett sätt som framstår mindre kontroversiellt och därför är rätt ord och formuleringar betydelsefullt. Det är betydelsefullt att vara medveten om språket som används vid nyhetsförmedling då språket har makten att påverka föreställningen om världen. När ord används tillräckligt många gånger blir de tillslut en självklarhet och socialt accepterade. I det här sammanhanget är det ännu viktigare att vara noggrann och tydlig med språket för att bekräfta att det finns en existerande rasism och inte bekräfta Lundin Petterssons rasistiska tankesätt.

7. Förslag på framtida forskning

Lundin Pettersson var aktiv på internet där han bland annat har gillat och spridit filmer som idealiserar Tyskland under nazitiden på Youtube. Mona Sahlin, nationell samordnare mot våldsbejakande extremism, har uttryckt sin oro kring hat på sociala forum. "Det som sägs på nätet där människor hotas måste tas på allvar. Det är vår verklighet", konstaterar Sahlin (Expressen 2015-10-23). Det vore intressant att undersöka sambandet mellan Sveriges våldsutveckling, exempelvis i relation till de anlagda bränderna på asylboenden som ökade efter hatbrottet i Trollhättan, och den högerextrema debatten på sociala medier.

8. Referensförteckning

Tryckta källor:

- Ahmed, Sara. (2011). *Vithetens hegemoni*. Hägersten: Tankekraft
- Allan, Stuart (2010). *News culture*. 3. ed. Maidenhead: Open University Press
- Amnestål, Per & Laring, Christian (red.) (1999). *Så arbetar en journalist*. 1. uppl. Stockholm: Liber
- Boréus, Kristina (2005). *Diskriminering med ord*. 1. uppl. Umeå: Boréa
- Brune, Ylva (2004). *Nyheter från gränsen: tre studier i journalistik om "invandrare", flyktingar och rasistiskt våld*. Diss. Göteborg : Univ., 2004
- Brune, Ylva (red.) (1998). *Mörk magi i vita medier: svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism*. Stockholm: Carlsson
- Ehn, Billy & Löfgren, Orvar (2012). *Kulturanalytiska verktyg*. 1. uppl. Malmö: Gleerup
- Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Gramsci, Antonio, Nowell-Smith, Geoffrey & Hoare, Quintin (1971). *Selections from the prison notebooks of Antonio Gramsci*. New York: International Publishers
- Gripsrud, Jostein (2011). *Mediekultur, mediesamhälle*. 3., [bearb.] uppl. Göteborg: Daidalos
- Hall, Stuart (red.) (1997). *Representation: cultural representations and signifying practices*. London: Sage
- Karlsson, Michael & Strömbäck, Jesper (red.) (2015). *Handbok i journalistikforskning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.) (2012). *Medierna och demokratin*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Rattansi, Ali (2007). *Racism: a very short introduction*. Oxford: Oxford University Press
- Wenneberg, Barlebo, Sören. (2010) *Socialkonstruktivism*. Liber Ekonomi
- Wigerfelt, Berit & Wigerfelt, Anders S. (2001). *Rasismens yttringar: exemplet Klippan*. Lund: Studentlitteratur
- Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

Elektroniska källor:

Afrosvenskarnas riksförbund. 2015. *Öppet brev till Hanna Stjärne, vd SVT-protest mot rasistisk rapportering*, 25 oktober. <http://www.afrosvenskarna.se/oppet-brev-till-hanna-stjarne-vd-svt-protest-mot-rasistisk-rapportering/> (Hämtad: 2015-11-02)

Afrosvenskarnas riksförbund. 2015. *Öppet brev till SVT-Intervju i Gomorron Sverige*. 26 oktober. <http://www.afrosvenskarna.se/> (Hämtad: 2015-12-28)

Berger, Ella & Nilsson Martin. 2015. Trollhättan tystnade för skolattackens offer. *SVT*. 25 oktober. <http://www.svt.se/nyheter/regionalt/vast/trollhattan-tystnade-for-skolattackens-offer> (Hämtad 2015-12-08)

Berger, Ella & Leverin, Sara. 2015. Lavins pappa: Vi får inte låta hatet segra. *SVT*. 26 oktober. <http://www.svt.se/nyheter/regionalt/vast/lavins-pappa-vi-far-inte-lata-hatet-segra> (Hämtad 2015-12-08)

Berntsson, Jonathan. 2015. Säkerheten skärpt efter skolattacken. *Expressen*. 7 november. <http://www.expressen.se/gt/sakerheten-skarpt-efter-skolattacken/> (Hämtad 2015-12-03)

Berntsson, Jonathan & Nilsson, Gustaf. 2015. Det skulle inte gå att känna honom. *Expressen*. 22 oktober. <http://www.expressen.se/gt/det-skulle-inte-kunna-ga-att-kanna-honom/> (Hämtad 2015-12-01)

Boati, David. 2015. Organisationen Expo: Ingen är immun när det gäller hat. *SVT*. 23 oktober. <http://www.svt.se/nyheter/regionalt/vast/han-valde-offer-utifran-etnicitet> (Hämtad 2015-12-02)

Brax, David. 2015. Den konservativa terroristen. *Sydsvenskan*. 26 okt. <http://www.sydsvenskan.se/kultur--nojen/den-konservativa-terroristen/> (Hämtad: 2015-11-26)

Broström, Oscar. 2015. Vi har fortfarande inte fått se vår son. *Expressen*. 23 oktober. <http://www.expressen.se/gt/ahmed-15-blev-offer-for-svardattacken/> (Hämtad 2015-12-02)

Canoilas, Viviana & Nilsson, Mimmi. 2015. Skolan har tidigare fått kritik-är otrygg. *Expressen*. 22 oktober. <http://www.expressen.se/gt/skolan-har-tidigare-fatt-kritik--ar-otrygg/> (Hämtad: 2015-11-10)

Cohen-Almagor, Raphael. 2008. *The limits of objective reporting*. Journal of Language & Politics <http://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?sid=96a94946-e1d1-46ea-bd94-bb65c95385c8%40sessionmgr111&vid=1&hid=114&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ%3d%3d#db=poh&AN=32192476> (Hämtad: 2015-11-03)

Friberg, Alban. 2015. Experter: Det var bara en tidsfråga. *SVT*. 22 oktober. <http://www.svt.se/nyheter/inrikes/sarnecki-det-var-bara-en-tidsfraga> (Hämtad: 2015-11-26)

Lagerwall, Katarina. 2015. Skolmördaren inte känd inom psykiatrin. *Expressen*. 3 november. <http://www.expressen.se/gt/skolmordaren-inte-kand-inom-psykiatrin/> (Hämtad: 2015-12-01)

Littorin, Jens & Bondesson, Mikael. 2015. Jag såg hur han högg min lärare. *DN*. 22 oktober. <http://www.dn.se/nyheter/sverige/jag-sag-hur-han-hogg-min-larare/> (Hämtad: 2015-12-28)

Malmgren, Kim. 2015. Mördaren dolde avskyn och hatet. *Expressen*. 26 oktober. <http://www.expressen.se/gt/mordaren-dolde-avskyn-och-hatet/> (Hämtad: 2015-12-02)

Malmgren, Kim, Lagerwall, Katarina. 2015. Tyst minut i Trollhättan för Ahmed och Lavin. *Expressen*. 25 oktober. <http://www.expressen.se/gt/tyst-minut-i-trollhattan-for-ahmed-och-lavin/> (Hämtad 2015-12-07)

Malmgren, Kim, Salihu, Katarina, Canoilas, Viviana. 2015. De blev offer för skolmördaren. *Expressen*. 23 oktober. <http://www.expressen.se/gt/de-blev-offer-for-skolmordaren/> (Hämtad 2015-12-01)

Olsson, Daniel. 2015. Skolattacken väcker onda minnen i staden. *Expressen*. 24 oktober. <http://www.expressen.se/gt/skolattacken-vacker-onda-minnen-i-staden/> (Hämtad 2015-12-01)

Owens Lynn C (2008). Network News: The role of Race in Source Selection and Story Topic. *The Howard Journal of Communications*.

<http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=07091fee-7121-452e-87a1-3b3d0cedd4f7%40sessionmgr114&vid=0&hid=114> (Hämtad: 2015-11-03)

SOU 2005:56. Det Blågula glashuset-strukturell diskriminering i Sverige. *Betänkande av Utredningen om strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet*. Statens Offentliga Utredningar

<http://www.regeringen.se/contentassets/0cf1e0d4944d469bb237b6b0945d08fe/det-blagula-glashuset---strukturell-diskriminering-i-sverige-del-1---missiv-t.o.m.-kapitel-4> (Hämtad: 2015-12-09)

Svarfar, Artta Katri & Sköld, Henrik. 2015. Experten: Dådet kan utnyttjas i politiska syften. *SVT*. 24 okt. <http://www.svt.se/nyheter/inrikes/garningsmannen-i-trollhattan-hyllas-av-hogerextrema> (Hämtad: 2015-12-01)

Svarfar, Artta Katri. 2015. Skolan är sedan tidigare problemfylld. *SVT*. 23 oktober. <http://www.svt.se/nyheter/regionalt/vast/skolan-ar-sedan-tidigare-problemfylld> (Hämtad 2015-12-08)

Säkerhetspolitik.se. 2015. Vad är terrorism? *Säkerhetspolitik.se*. 23 Nov. <http://www.sakerhetspolitik.se/Hot-och-risker/Terrorism/Vad-ar-terrorism/> (Hämtad: 2015-11-10)

Åkesson, Hanna. 2015. SÄPO: Ses som ett hatbrott-och det utreds av polisen. *Omni*. 23 oktober. <http://omni.se/topic/fe0774c2-511d-4c6b-99b3-d9889451e00d/b56295f0-ac96-4a4e-8bbd-985576e4d900> (Hämtad: 2015-11-26)

2015. Det här är Public Service. *SVT*. <http://www.svt.se/omsvt/fakta/public-service/det-har-ar-public-service> (Hämtad: 2015-11-10)

2015. Hatbrott-Lagar och regler. *Polisen* 21 januari. <https://polisen.se/Lagar-och-regler/Om-olika-brott/Fakta-om-hatbrott/> (Hämtad: 2015-11-10)

2015. Historia av hat. *SVT Nyheter Väst*. 30 oktober. <http://www.svt.se/nyheter/regionalt/vast/historia-av-hat> (Hämtad: 2015-12-01)

2015. Målet för attacken: Utlänningar. *SVT*. 22 oktober.

<http://www.svt.se/nyheter/live/svardattack-pa-skola-i-trollhattan> (Hämtad: 2015-11-10)